

ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ

ਸਈਅਦ ਜਾਫਰ ਇਮਾਮ, ਪੀ. ਬੀ. ਗਜ਼ੇਦਰਗੜਕਰ ਅਤੇ ਵਿਵਿਅਨ
ਬੋਸ ਜੇ. ਜੇ.

ਵਿਰਸਾ ਸਿੰਘ, - ਅਪੀਲਕਰਤਾ

ਬਨਾਮ

ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ, -ਜਵਾਬਦਾਤਾ

1957 ਦੀ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਅਪੀਲ ਨੰ. 90

1958 ਇੰਡੀਅਨ ਪੀਨਲ ਕੋਡ (1860 ਦਾ ਐਕਟ XLV)—ਧਾਰਾ 300 "ਤੀਜਾ"—ਦੇ ਤਹਿਤ ਕੇਸ
ਲਿਆਉਣ ਲਈ ਸਾਬਤ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਤੱਥ—ਇਰਾਦਾ —ਕਿਵੇਂ ਸਾਬਤ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ—ਇਰਾਦਾ
March. 11th ਲੋੜੀਂਦਾ—ਕੀ ਸੱਟ ਦੀ ਗੰਭੀਰਤਾ ਤੋਂ ਇਕੱਠਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ,

ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਭਾਰਤੀ ਦੰਡਾਵਲੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 300 "ਤੀਜੇ" ਅਧੀਨ ਕੇਸ ਲਿਆਉਣ ਲਈ
ਇਸਤਰਾਸਾ ਪੱਖ ਨੂੰ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਤੱਥਾਂ ਨੂੰ ਸਾਬਤ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ:-

ਪਹਿਲਾਂ, ਇਹ ਸਥਾਪਿਤ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਕਾਫ਼ੀ ਨਿਰਪੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਕਿ ਸਰੀਰ ਦੀ ਸੱਟ
ਮੌਜੂਦ ਹੈ।

- (1) ਏਆਈਆਰ 1917 ਪੀਸੀ 201.
- (2) ਏਆਈਆਰ 1928 ਲਾਹ. 710

ਦੂਜਾ, ਸੱਟ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਨੂੰ ਸਾਬਤ ਕਰਨਾ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ; ਇਹ ਨਿਰੋਲ ਉਦੇਸ਼ ਜਾਂਚ ਹਨ।

ਤੀਸਰਾ, ਇਹ ਸਾਬਤ ਕਰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਖਾਸ ਸਰੀਰਕ ਸੱਟ ਨੂੰ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਸੀ, ਮਤਲਬ ਕਿ ਇਹ ਅਚਾਨਕ ਜਾਂ ਅਣਜਾਣੇ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਕਿਸਮ ਦੀ ਸੱਟ ਲੱਗੀ ਸੀ।

ਇੱਕ ਵਾਰ ਜਦੋਂ ਇਹ ਤਿੰਨ ਤੱਤ ਮੌਜੂਦ ਸਾਬਤ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਤਾਂ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਅੱਗੇ ਵਧਦੀ ਹੈ; ਅਤੇ

ਚੌਥਾ, ਇਹ ਸਾਬਤ ਕਰਨਾ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ ਕਿ ਉੱਪਰ ਦੱਸੇ ਗਏ ਤਿੰਨ ਤੱਤਾਂ ਦੀ ਬਣੀ ਹੋਈ ਕਿਸਮ ਦੀ ਸੱਟ ਕੁਦਰਤ ਦੇ ਆਮ ਕੋਰਸ ਵਿੱਚ ਮੌਤ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣਨ ਲਈ ਕਾਫੀ ਹੈ। ਪੁੱਛ-ਪੜਤਾਲ ਦਾ ਇਹ ਹਿੱਸਾ ਨਿਰੋਲ ਉਦੇਸ਼ਪੂਰਨ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਦਾ ਅਪਰਾਧੀ ਦੇ ਇਰਾਦੇ ਨਾਲ ਕੋਈ ਲੈਣਾ-ਦੇਣਾ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਇੱਕ ਵਾਰ ਜਦੋਂ ਇਹ ਚਾਰ ਤੱਤ ਗੱਦ ਦੇ ਕਟੌਤੀ ਦੁਆਰਾ ਸਥਾਪਿਤ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ (ਅਤੇ, ਬੇਸ਼ੱਕ, ਸਾਰਾ ਬੋਝ ਮੁਕੱਦਮੇ 'ਤੇ ਹੁੰਦਾ ਹੈ) ਧਾਰਾ 300 "ਤੀਜੇ" ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਪਰਾਧ ਕਤਲ ਹੈ। ਇਸ ਨਾਲ ਕੋਈ ਫਰਕ ਨਹੀਂ ਪੈਂਦਾ ਕਿ ਕਿਸੇ ਕਿਸਮ ਦੀ ਸੱਟ ਲੱਗਣ ਦਾ ਕੋਈ ਇਰਾਦਾ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਜੋ ਕੁਦਰਤ ਦੇ ਆਮ ਕੋਰਸ ਵਿਚ ਮੌਤ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣ ਸਕਦਾ ਹੈ (ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿ ਦੋਵਾਂ ਵਿਚ ਕੋਈ ਅਸਲ ਅੰਤਰ ਹੈ)। ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਵੀ ਕੋਈ ਫਰਕ ਨਹੀਂ ਪੈਂਦਾ ਕਿ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਕੋਈ ਗਿਆਨ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਕੋਈ ਕੰਮ ਮੌਤ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇੱਕ ਵਾਰ ਜਦੋਂ ਸਰੀਰਕ ਸੱਟ ਦਾ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦ ਹੋਣ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਸਾਬਤ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਬਾਕੀ ਦੀ ਜਾਂਚ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਦੇਸ਼ਪੂਰਨ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਸਿਰਫ ਸਵਾਲ ਇਹ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੀ, ਸ਼ੁੱਧ ਉਦੇਸ਼ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਕੁਦਰਤ ਦੇ ਆਮ ਕੋਰਸ ਵਿੱਚ ਸੱਟ ਕਾਫੀ ਹੈ? ਮੌਤ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣਨ ਲਈ. ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਕੋਲ ਅਜਿਹੀਆਂ ਸੱਟਾਂ ਦੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਭੱਜਣ ਦਾ ਲਾਇਸੈਂਸ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜੋ ਕੁਦਰਤ ਦੇ ਆਮ ਕੋਰਸ ਵਿੱਚ ਮੌਤ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਦਾਅਵਾ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਉਹ ਕਤਲ ਲਈ ਦੋਸ਼ੀ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਜੇਕਰ ਉਹ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਸੱਟਾਂ ਲਗਾਉਂਦੇ ਹਨ, ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਨਤੀਜੇ ਭੁਗਤਣੇ ਪੈਣਗੇ; ਅਤੇ ਉਹ ਸਿਰਫ ਤਾਂ ਹੀ ਬਚ ਸਕਦੇ ਹਨ ਜੇਕਰ ਇਹ ਦਿਖਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜਾਂ ਵਾਜਬ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਹ ਅਨੁਮਾਨ ਲਗਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸੱਟ ਅਚਾਨਕ ਜਾਂ ਅਣਜਾਣੇ ਵਿੱਚ ਸੀ।

ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਿੱਥੇ ਇੱਕ ਖਾਸ ਇਰਾਦਾ ਰੱਖਿਆ ਅਤੇ ਚਾਰਜ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਉਸ ਖਾਸ ਇਰਾਦੇ ਨੂੰ ਪ੍ਰੈਸੀਕਿਊਸ਼ਨ ਦੁਆਰਾ ਸਾਬਤ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਜੇ ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਸੰਪੂਰਨਤਾ 'ਤੇ ਕੋਈ ਦੋ ਇਰਾਦੇ ਬਾਰੇ ਇੱਕ ਤੋਂ ਵੱਧ ਵਿਚਾਰਾਂ ਲਈ ਗੁੰਜਾਇਸ਼ ਹੈ,

ਜਿਉਰੀ ਨੂੰ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਮੁਕੱਦਮੇ ਲਈ ਜਿਉਰੀ ਦੀ ਸੰਤੁਸ਼ਟੀ ਲਈ ਇਰਾਦੇ ਨੂੰ ਸਾਬਤ ਕਰਨਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਜੇਕਰ, ਪੂਰੇ ਸਬੂਤ ਦੀ ਸਮੀਖਿਆ ਕਰਨ 'ਤੇ, ਉਹ ਜਾਂ ਤਾਂ ਇਹ ਸੋਚਦੇ ਹਨ ਕਿ A ਇਰਾਦਾ ਮੌਜੂਦ ਨਹੀਂ ਸੀ ਜਾਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ੱਕ ਵਿੱਚ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਰਾਦਾ, ਕੈਦੀ ਬਰੀ ਹੋਣ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ। ਪਰ ਜੇ ਮੁਕੱਦਮਾ ਕਿਸੇ ਅਜਿਹੇ ਕੰਮ ਨੂੰ ਸਾਬਤ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਿਸਦਾ ਕੁਦਰਤੀ ਨਤੀਜਾ ਇੱਕ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਨਤੀਜਾ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਕੋਈ ਸਬੂਤ ਜਾਂ ਸਪੱਸ਼ਟੀਕਰਨ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਤਾਂ ਇੱਕ ਜਿਉਰੀ, ਇੱਕ ਸਹੀ ਦਿਸ਼ਾ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਪਤਾ ਲਗਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਕਿ ਕੈਦੀ ਕਥਿਤ ਇਰਾਦੇ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦਾ ਦੋਸ਼ੀ ਹੈ।

ਅੱਗੋਂ ਕਿਹਾ, ਕਿ ਭਾਰਤੀ ਦੰਡਾਵਲੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 300 "ਤੀਜੇ" ਦੇ ਤਹਿਤ ਲੋੜੀਂਦਾ ਇਰਾਦਾ ਸੱਟ ਦੀ ਗੰਭੀਰਤਾ ਤੋਂ ਬਿਲਕੁਲ ਵੱਖਰਾ ਅਤੇ ਵੱਖਰਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ *^ ਇਕੱਠੇ ਜੋੜਨ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ ਹਾਲਾਂਕਿ ਉਹਨਾਂ ਬਾਰੇ ਸਬੂਤ ਕਈ ਵਾਰ ਓਵਰਲੈਪ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਸਵਾਲ ਇਹ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਕੈਦੀ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਗੰਭੀਰ ਜਾਂ ਮਾਮੂਲੀ ਸੱਟ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਦਾ ਸੀ, ਪਰ ਕੀ ਉਹ ਉਸ ਸੱਟ ਨੂੰ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਰੱਖਦਾ ਸੀ ਜੇ ਮੌਜੂਦ ਸਾਬਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਜੇ ਉਹ ਦਿਖਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸਨੇ ਅਜਿਹਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ, ਜਾਂ ਜੇ ਸਥਿਤੀਆਂ ਦੀ ਸਮੁੱਚੀਤਾ ਅਜਿਹੇ ਅਨੁਮਾਨ ਨੂੰ ਜਾਇਜ਼ ਠਹਿਰਾਉਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ, ਬੇਸ਼ਕ, ਉਹ ਇਰਾਦਾ ਜਿਸ ਦੀ ਧਾਰਾ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ, ਸਾਬਤ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਪਰ ਜੇ ਸੱਟ ਅਤੇ ਇਸ ਤੱਥ ਤੋਂ ਪਰੇ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਇਸ ਨੂੰ ਲਗਾਇਆ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਕੋ ਸੰਭਵ ਅਨੁਮਾਨ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਇਸ ਨੂੰ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਰੱਖਦਾ ਸੀ। ਭਾਵੇਂ ਉਹ ਇਸਦੀ ਗੰਭੀਰਤਾ ਬਾਰੇ ਜਾਣਦਾ ਸੀ, ਜਾਂ ਗੰਭੀਰ ਨਤੀਜਿਆਂ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਰੱਖਦਾ ਸੀ, ਨਾ ਤਾਂ ਇੱਥੇ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਉਥੇ ਹੈ। ਸਵਾਲ, ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਇਰਾਦੇ ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ, ਇਹ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਉਹ ਮਾਰਨ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਰੱਖਦਾ ਸੀ, ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਖਾਸ ਡਿਗਰੀ ਦੀ ਗੰਭੀਰਤਾ ਨੂੰ ਸੱਟ ਪਹੁੰਚਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ, ਪਰ ਕੀ ਉਹ ਸਵਾਲ ਵਿੱਚ ਸੱਟ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਰੱਖਦਾ ਸੀ; ਅਤੇ ਇੱਕ ਵਾਰ ਜਦੋਂ ਸੱਟ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਸਾਬਤ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਇਸਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣਨ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਸਬੂਤ ਜਾਂ ਹਾਲਾਤ ਇੱਕ ਉਲਟ ਸਿੱਟੇ ਦੀ ਵਾਰੰਟੀ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਪਰ ਚਾਹੇ ਇਰਾਦਾ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਨਾ ਹੋਵੇ ਉਹ ਤੱਥਾਂ ਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਨਹੀਂ। ਕੀ ਜ਼ਖ਼ਮ ਗੰਭੀਰ ਹੈ ਜਾਂ ਹੋਰ, ਅਤੇ ਜੇ ਗੰਭੀਰ, ਕਿੰਨਾ ਗੰਭੀਰ, ਬਿਲਕੁਲ ਵੱਖਰਾ ਅਤੇ ਵੱਖਰਾ ਸਵਾਲ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਸਵਾਲ ਨਾਲ ਕੋਈ ਲੈਣਾ-ਦੇਣਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਕੈਦੀ ਸਵਾਲ ਵਿੱਚ ਸੱਟ ਲਾਉਣ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਰੱਖਦਾ ਸੀ।

ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ 26 ਜੂਨ, 1956 ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਹੁਕਮ ਮਿਤੀ 26 ਜੂਨ, 1956 ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋਈ ਫੌਜਦਾਰੀ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 326 ਆਫ 1956 ਵਿੱਚ ਪੰਜਾਬ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ 21 ਨਵੰਬਰ, 1956 ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਤੋਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਛੁੱਟੀ ਦੁਆਰਾ ਅਪੀਲ 1956 ਦੇ ਸੈਸ਼ਨ ਕੇਸ ਨੰਬਰ 3 ਵਿੱਚ ਫਿਰੋਜ਼ਪੁਰ ਵਿਖੇ,

ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਲਈ : ਸ਼੍ਰੀ ਜੈ ਗੋਪਾਲ ਸੇਠੀ, ਸੀਨੀਅਰ ਐਡਵੋਕੇਟ (ਸ਼੍ਰੀ. ਆਰ. ਐਲ. ਕੋਹਲੀ, ਐਡਵੋਕੇਟ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਲ)।

ਜਵਾਬਦੇਹ ਲਈ: ਸ਼੍ਰੀ ਐਨ ਐਸ ਬਿੰਦਰਾ, ਸੀਨੀਅਰ ਐਡਵੋਕੇਟ" (ਸ਼੍ਰੀ ਟੀ ਐਮ ਸੇਨ, ਐਡਵੋਕੇਟ, ਉਸਦੇ ਨਾਲ)।

ਨਿਰਣਾ.

ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਨਿਮਨਲਿਖਤ ਫੈਸਲਾ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ

ਬੋਸ, ਜੇ.—ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਵਿਰਸਾ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਇੱਕ ਖੋਮ ਸਿੰਘ ਦੇ ਕਤਲ ਲਈ ਭਾਰਤੀ ਦੰਡਾਵਲੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 302 ਤਹਿਤ ਉਮਰ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਈ ਗਈ ਹੈ। ਉਸ ਨੂੰ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਅਪੀਲ

ਕਰਨ ਲਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਛੁੱਟੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਪਰ ਇਹ ਛੁੱਟੀ ਸੀਮਤ ਹੈ-

"ਸਵਾਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਖੋਜ 'ਤੇ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਕਿਹੜਾ ਅਪਰਾਧ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।"

ਅਪੀਲਕਰਤਾ 'ਤੇ ਭਾਰਤੀ ਦੰਡਾਵਲੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 302/149, 324/149 ਅਤੇ 323/149 ਦੇ ਤਹਿਤ ਪੰਜ ਹੋਰਾਂ ਨਾਲ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਸ 'ਤੇ ਧਾਰਾ 302 ਦੇ ਤਹਿਤ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵੀ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਏ ਗਏ ਸਨ।

ਬਾਕੀਆਂ ਨੂੰ ਪਹਿਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕਤਲ ਦੇ ਦੋਸ਼ਾਂ ਤੋਂ ਬਰੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਭਾਰਤੀ ਦੰਡਾਵਲੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 149 ਦੇ ਨਾਲ ਧਾਰਾ 326, 324 ਅਤੇ 323 ਦੇ ਤਹਿਤ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲ ਕਰਨ 'ਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਬਰੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਪਹਿਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਧਾਰਾ 302 ਦੇ ਤਹਿਤ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਸੀ ਅਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਉਸਦੀ ਸਜ਼ਾ ਅਤੇ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ।

ਖੋਮ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਸਿਰਫ਼ ਇੱਕ ਸੱਟ ਲੱਗੀ ਸੀ ਅਤੇ ਦੋਵੇਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਇਸ ਗੱਲ 'ਤੇ ਸਹਿਮਤ ਹਨ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਇਹ ਸੱਟ ਮਾਰੀ ਸੀ। ਇਹ ਇੱਕ ਬਰਫ਼ੇ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਹੋਇਆ ਸੀ

ਵਿਰਾਸਤ ਬਨਾਮ
ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ

ਬੋਸ ਜੇ

ਬਰਸਟ ਅਤੇ ਖੇਮ ਸਿੰਘ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਡਾਕਟਰ ਨੇ, ਜਦੋਂ ਉਹ ਅਜੇ ਜਿਉਂਦਾ ਸੀ, ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਸੀ - -

ਇਨਗੁਇਨਲ ਨਹਿਰ ਦੇ ਬਿਲਕੁਲ ਉੱਪਰ ਖੇਤਰ ਦੇ ਹੇਠਲੇ ਹਿੱਸੇ ਵਿੱਚ ਐਬ ਡੋਮੀਨਲ ਦੀਵਾਰ ਦੇ ਖੱਬੇ ਪਾਸੇ ਦਿਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਟ੍ਰਾਂਸਵਰਸ ਹੈ।"

ਉਨ੍ਹਾਂ ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਕਿ-

"ਜ਼ਖਮ ਵਿੱਚੋਂ ਤਿੰਨ ਆਂਦਰਾਂ ਦੀਆਂ ਕੋਇਲਾਂ ਨਿਕਲ ਰਹੀਆਂ ਸਨ।"

¹³ ਜੁਲਾਈ 1955 ਨੂੰ ਰਾਤ 8 ਵਜੇ ਦੇ ਕਰੀਬ ਵਾਪਰੀ। ਅਗਲੇ ਦਿਨ ਸ਼ਾਮ 5 ਵਜੇ ਦੇ ਕਰੀਬ ਖੇਮ ਸਿੰਘ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ।

ਪੋਸਟਮਾਰਟਮ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਡਾਕਟਰ ਨੇ ਸੱਟ ਦਾ ਵਰਣਨ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕੀਤਾ- ੳ

ਢਿੱਡ ਦੇ ਖੱਬੇ ਪਾਸੇ ਦੇ ਹੇਠਲੇ ਹਿੱਸੇ 'ਤੇ, ਜੇ" ਖੱਬੀ ਇਨਗੁਇਨਲ ਲਿਗਾਮੈਂਟ ਦੇ ਉੱਪਰ "ਇੱਕ ਤਿਰਛੀ ਚੀਰਾ ਵਾਲਾ ਟਾਂਕਾ ਜ਼ਖਮ 2J"। ਸੱਟ ਪੇਟ ਦੀ ਕੰਧ ਦੀ ਪੂਰੀ ਮੋਟਾਈ ਦੁਆਰਾ ਸੀ। ਪੈਰੀਟੋਨਾਈਟਿਸ ਮੌਜੂਦ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਕੈਵਿਟੀ ਵਿੱਚ ਪਚਿਆ ਹੋਇਆ ਭੋਜਨ ਸੀ। ਛੋਟੀਆਂ ਆਂਦਰਾਂ ਦੇ ਦੁਆਲੇ .....ਪਸ ਦੇ ਫਲੇਕਸ ਚਿਪਕ ਰਹੇ ਸਨ ਅਤੇ * ਵੱਖ-ਵੱਖ ਥਾਵਾਂ 'ਤੇ ਛੇ ਕੱਟ ਸਨ, ਅਤੇ ਤਿੰਨ ਕੱਟਾਂ ਤੋਂ ਹਜ਼ਮ ਹੋਇਆ ਭੋਜਨ ਬਾਹਰ ਨਿਕਲ ਰਿਹਾ ਸੀ।

ਡਾਕਟਰ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਸੱਟ ਕੁਦਰਤ ਦੇ ਸਾਧਾਰਨ ਕੋਰਸ ਵਿੱਚ ਮੌਤ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣ ਸਕਦੀ ਹੈ।

ਵਿਦਵਾਨ ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜ ਨੇ ਪਾਇਆ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਉਮਰ 21 ਜਾਂ 22 ਸਾਲ ਹੈ ਅਤੇ ਕਿਹਾ-

“ਜਦੋਂ ਅਸੈਂਬਲੀ ਦਾ ਸਾਂਝਾ ਉਦੇਸ਼ ਦੁਖਦਾਈ ਹੋਣਾ ਜਾਪਦਾ ਹੈ

Virsa Singh
v.
The State of
Punjab

ਸਿਰਫ ਦੁਖੀ ਹੈ, ਮੈਂ ਨਹੀਂ ਸਮਝਦਾ ਕਿ ਵਿਰਸਾ ਸਿੰਘ ਦਾ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਖੋਮ ਸਿੰਘ ਦੀ ਮੌਤ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਸੀ, ਪਰ ਉਸਨੇ ਇੱਕ ਕਾਹਲੀ ਅਤੇ ਮੂਰਖਤਾ ਭਰੀ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਕੇ ਇੱਕ ਬਹੁਤ ਜ਼ੋਰਦਾਰ ਝਟਕਾ ਦਿੱਤਾ, ਜੋ ਆਖਿਰਕਾਰ ਉਸਦੀ ਮੌਤ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣ ਗਿਆ। ਪੈਰੀਟੋਨਾਈਟਿਸ ਦੀ ਵੀ ਨਿਗਰਾਨੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਅਤੇ ਇਸ **Bose, J.** ਕਾਰਨ ਖੋਮ ਸਿੰਘ ਦੀ ਮੌਤ ਤੇਜ਼ ਹੋ ਗਈ। ਪਰ ਉਸ ਲਈ ਖੋਮ ਸਿੰਘ ਸ਼ਾਇਦ ਮਰਿਆ ਨਹੀਂ ਸੀ ਜਾਂ ਸ਼ਾਇਦ ਥੋੜਾ ਚਿਰ ਜਿਉਂਦਾ ਰਿਹਾ ਹੋਵੇਗਾ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੱਥਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ, ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਕੇਸ ਧਾਰਾ 300 "ਤੀਜੇ" ਅਧੀਨ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਉਸਨੂੰ ਧਾਰਾ 302, ਭਾਰਤੀ ਦੰਡਾਵਲੀ ਦੇ ਤਹਿਤ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ।

ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਜਾਣੇ-ਪਛਾਣੇ ਜੱਜਾਂ ਨੇ ਮੰਨਿਆ ਕਿ "ਸਾਰਾ ਮਾਮਲਾ ਅਚਾਨਕ ਸੀ ਅਤੇ ਇੱਕ ਮੌਕਾ ਮਿਲਣ 'ਤੇ ਹੋਇਆ ਸੀ।" ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰ ਲਿਆ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਖੋਮ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਸੱਟ ਮਾਰੀ ਸੀ ਅਤੇ ਡਾਕਟਰੀ ਗਵਾਹੀ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਕਿ ਸੱਟ ਘਾਤਕ ਸੀ।

ਇਹ ਦਲੀਲ ਬਹੁਤ ਘੜੀਸ ਕੇ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਉੱਪਰ ਦੱਸੇ ਗਏ ਤੱਥ ਕਤਲ ਦੇ ਜੁਰਮ ਦਾ ਖੁਲਾਸਾ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ ਕਿਉਂਕਿ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਨੇ ਇਹ ਸਿੱਧ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਸਰੀਰਕ ਸੱਟ ਮਾਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਇਰਾਦਾ ਸੀ ਜੋ ਕੁਦਰਤ ਦੇ ਸਾਧਾਰਨ ਰਾਹ ਵਿੱਚ ਮੌਤ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਸੈਕਸ਼ਨ 300 "ਤੀਜੇ" ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ:

"ਜੇਕਰ ਇਹ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਸਰੀਰਕ ਸੱਟ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਦੇ ਇਰਾਦੇ ਨਾਲ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸਰੀਰਕ ਸੱਟ ਮਾਰਨ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਕੁਦਰਤ ਦੇ ਆਮ ਕੋਰਸ ਵਿੱਚ ਮੌਤ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣ ਸਕਦਾ ਹੈ."

ਇਹ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਸੈਕਸ਼ਨ ਦੀ ਮੰਗ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਨਾ ਸਿਰਫ ਸਰੀਰਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਵਿਚ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਸਗੋਂ ਇਸ ਧਾਰਾ ਨਾਲ ਵੀ ਸਬੰਧਤ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, "ਅਤੇ ਸਰੀਰਕ ਸੱਟ ਮਾਰਨ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਕੁਦਰਤ ਦੇ ਆਮ ਕੋਰਸ ਵਿਚ ਮੌਤ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣ ਸਕਦਾ ਹੈ।"

Virsa Singh
v.
The State of
Punjab

ਇਹ ਇਸ ਕਿਸਮ ਦੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਪਸੰਦੀਦਾ ਦਲੀਲ ਹੈ ਪਰ ਗਲਤ ਹੈ। ਜੇ ਕੋਈ ਸੱਟ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਹੈ ਜੋ ਕੁਦਰਤ ਦੇ ਸਾਧਾਰਨ ਕੋਰਸ ਵਿੱਚ ਮੌਤ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਰਾਦਾ ਮਾਰਨ ਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ, "ਤੀਜਾ" ਬੇਲੋੜਾ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਐਕਟ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਹਿੱਸੇ ਦੇ ਅਧੀਨ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਭਾਗ, ਅਰਥਾਤ-

"ਜੇ ਉਹ ਕੰਮ ਜਿਸ ਨਾਲ ਮੌਤ ਹੋਈ ਹੈ ਮੌਤ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣਨ ਦੇ ਇਰਾਦੇ ਨਾਲ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ।"

ਸਾਡੀ ਰਾਏ ਵਿੱਚ, ਦੋਵੇਂ ਧਾਰਾਵਾਂ ਅਸੰਵੇਦਨਸ਼ੀਲ ਅਤੇ ਵੱਖਰੀਆਂ ਹਨ। ਪਹਿਲਾ ਅਪਰਾਧੀ ਲਈ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਹੈ:

"ਜੇਕਰ ਇਹ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਸਰੀਰਕ ਸੱਟ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਦੇ ਇਰਾਦੇ ਨਾਲ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।"

ਇਹ, ਬੇਸ਼ੱਕ, ਪਹਿਲਾਂ ਇਹ ਪਤਾ ਲਗਾਇਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਿਊਰੀ ਵਿਚ ਸਰੀਰਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਹੋਈ ਸੀ ਅਤੇ ਸੱਟ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਸਥਾਪਿਤ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ, ਭਾਵ, ਸੱਟ ਲੱਤ ਜਾਂ ਬਾਂਹ ਜਾਂ ਪੇਟ ਵਿਚ ਹੈ, ਇਹ ਕਿੰਨੀ ਡੂੰਘਾਈ ਵਿਚ ਦਾਖਲ ਹੋਈ ਹੈ, ਕੀ ਕੋਈ ਵੀ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਅੰਗ ਕੱਟਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅੱਗੇ. ਇਹ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬਾਹਰਮੁਖੀ ਤੱਥ ਹਨ ਅਤੇ ਅਨੁਮਾਨ ਜਾਂ ਕਟੌਤੀ ਲਈ ਕੋਈ ਥਾਂ ਨਹੀਂ ਛੱਡਦੇ: ਇਸ ਹੱਦ ਤੱਕ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਉਦੇਸ਼ਪੂਰਨ ਹੈ; ਪਰ ਜਦੋਂ ਇਰਾਦੇ ਦੇ ਸਵਾਲ ਦੀ ਗੱਲ ਆਉਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਅਪਰਾਧੀ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਸਾਬਤ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਸਰੀਰਕ ਸੱਟ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਦਾ ਸੀ ਜੋ ਮੌਜੂਦ ਪਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਇੱਕ ਵਾਰ ਜਦੋਂ ਇਹ ਪਤਾ ਲੱਗ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਜਾਂਚ ਅਗਲੀ ਧਾਰਾ ਵਿੱਚ ਤਬਦੀਲ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ-

"ਅਤੇ ਸਰੀਰਕ ਸੱਟ ਮਾਰਨ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਕੁਦਰਤ ਦੇ ਆਮ ਕੋਰਸ ਵਿੱਚ ਮੌਤ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣ ਸਕਦਾ ਹੈ।"

ਇਸ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਭਾਗ ਭਾਗ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਭਾਗ ਦਾ ਵਰਣਨਯੋਗ ਹੈ, ਅਰਥਾਤ, ਸਰੀਰਕ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ

Virsa Singh
v.
The State of
Punjab

ਇਸ ਨੂੰ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਦੇ ਇਰਾਦੇ ਨਾਲ ਸੱਟ, ਭਾਵ, ਜੋ ਹਾਲਾਤ ਇੱਕ ਅਨੁਮਾਨ ਨੂੰ ਜਾਇਜ਼ ਠਹਿਰਾਉਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਇੱਕ ਆਦਮੀ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਸਿਰਫ ਲੱਤ ਦੇ ਹੇਠਲੇ ਹਿੱਸੇ 'ਤੇ ਸੱਟ ਮਾਰਨ ਦਾ ਸੀ, ਜਾਂ ਕੁਝ ਘੱਟ ਝਟਕਾ ਸੀ, ਅਤੇ ਇਹ ਦਿਖਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸੱਟ ਦੁਰਘਟਨਾ ਦੁਆਰਾ ਦਿਲ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਉਤਰਿਆ, ਫਿਰ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਦਿਲ ਨੂੰ ਇੱਕ ਸੱਟ ਮੌਜੂਦ ਦਿਖਾਈ ਗਈ ਹੈ, ਉਸ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ, ਜਾਂ ਉਸ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਦੀ ਸੱਟ ਮਾਰਨ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਸਾਬਤ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਉਸ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ, ਧਾਰਾ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਭਾਗ ਖੇਡ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦਾ। ਪਰ ਇੱਕ ਵਾਰ ਇਹ ਸਾਬਤ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ

ਸੱਟ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਸੀ ਜੋ ਮੌਜੂਦ ਪਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਫਿਰ ਧਾਰਾ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਹਿੱਸੇ ਦੀ ਅਸੀਂ ਹੁਣ ਜਾਂਚ ਕਰ ਰਹੇ ਹਾਂ-

"ਅਤੇ ਸਰੀਰਕ ਸੱਟ ਜਿਸਦਾ ਇਰਾਦਾ ਸੀ ਕਿ ਝਪਟਿਆ ਜਾਣਾ "।

ਸਿਰਫ ਵਰਣਨਯੋਗ ਹੈ। ਇਸਦਾ ਮਤਲਬ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਲਈ ਕਾਫ਼ੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਮੌਜੂਦ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਸੱਟ ਕੁਦਰਤ ਦੇ ਆਮ ਕੋਰਸ ਵਿੱਚ ਮੌਤ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣ ਸਕਦੀ ਹੈ; ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਇਹ ਵੀ ਦਿਖਾਇਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸੱਟ ਉਸ ਕਿਸਮ ਦੀ ਹੈ ਜੋ ਪਹਿਲਾਂ ਦੀ ਧਾਰਾ ਦੇ ਅੰਦਰ ਆਉਂਦੀ ਹੈ, ਅਰਥਾਤ, ਕਿ ਮੌਜੂਦ ਪਾਈ ਗਈ ਸੱਟ ਉਹ ਸੱਟ ਸੀ ਜਿਸ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਕੀ ਇਹ ਕੁਦਰਤ ਦੇ ਸਧਾਰਣ ਕੋਰਸ ਵਿੱਚ ਮੌਤ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣਨਾ ਕਾਫ਼ੀ ਸੀ, ਸੱਟ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਬਾਰੇ ਸਾਬਤ ਹੋਏ ਤੱਥਾਂ ਤੋਂ ਕਟੌਤੀ ਲਈ ਇੱਕ ਅਨੁਮਾਨ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਇਰਾਦੇ ਦੇ ਸਵਾਲ ਨਾਲ ਕੋਈ ਲੈਣਾ-ਦੇਣਾ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਇਸ ਗੱਲ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਕਿ ਕੀ ਇਰਾਦਾ ਸੱਟ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਦਾ ਸੀ, ਜਾਂਚ ਜ਼ਰੂਰੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵਿਆਪਕ ਲੀਹਾਂ 'ਤੇ ਅੱਗੇ ਵਧਦੀ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ, ਉਦਾਹਰਨ ਲਈ, ਕੀ ਕਿਸੇ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਜਾਂ ਖਤਰਨਾਕ ਸਥਾਨ 'ਤੇ ਟੀ ਨੂੰ ਮਾਰਨ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਸੀ, ਅਤੇ ਕੀ ਲੋੜੀਂਦੀ ਤਾਕਤ ਨਾਲ ਕਾਰਨ ਜਿਸ ਕਿਸਮ ਦੀ ਸੱਟ ਲੱਗੀ ਹੈ। ਬੇਸ਼ੱਕ, ਹਰ ਆਖਰੀ ਵੇਰਵਿਆਂ ਦੀ ਪੁੱਛ-ਪੜਤਾਲ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਉਦਾਹਰਣ ਵਜੋਂ, ਕੀ ਕੈਦੀ ਦਾ ਅੰਤੜੀਆਂ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਕੱਢਣ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਸੀ, ਜਾਂ ਕੀ ਉਸ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਸੀ

Virsa Singh,
v.
The State of
Punjab

ਜਿਗਰ ਜਾਂ ਗੁਰਦਿਆਂ ਜਾਂ ਦਿਲ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ ਕਰੋ। ਨਹੀਂ ਤਾਂ, ਇੱਕ ਆਦਮੀ ਜਿਸਨੂੰ ਸਰੀਰ ਵਿਗਿਆਨ ਦਾ ਕੋਈ ਗਿਆਨ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਕਦੇ ਵੀ ਦੋਸ਼ੀ ਨਹੀਂ ਠਹਿਰਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ, ਕਿਉਂਕਿ, ਜੇ ਉਸਨੂੰ ਇਹ ਨਹੀਂ ਪਤਾ ਕਿ ਦਿਲ ਜਾਂ ਗੁਰਦੇ ਜਾਂ ਅੰਤੜੀਆਂ ਹਨ, ਤਾਂ ਉਸਨੂੰ ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿ ਉਸ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਨਿਆਂ ਕਰਨਾ ਸੀ। ਬੇਸ਼ੱਕ, ਇਹ ਐਨ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਦੀ ਕਿਸਮ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਹ ਵਿਆਪਕ-ਆਧਾਰਿਤ ਅਤੇ ਸਧਾਰਨ ਹੈ ਅਤੇ ਆਮ ਸਮਝ 'ਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਹੈ: "ਬਾਰ੍ਹਾਂ ਚੰਗੇ ਆਦਮੀ ਅਤੇ ਸੱਚੇ" ਦੀ ਜਾਂਚ ਦੀ ਕਿਸਮ ਦੀ ਆਸਾਨੀ ਨਾਲ ਸ਼ਲਾਘਾ ਅਤੇ ਸਮਝ ਸਕਦੇ ਹਨ।

ਇਸ ਨੂੰ ਜਲਦੀ ਹੀ ਪਾਉਣ ਲਈ, ਇਸਤਰਾਸਾ ਪੱਖ ਨੂੰ ਸਾਬਤ ਕਰਨਾ ਪਵੇਗਾ। ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਤੱਥ ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਿ ਇਹ ਧਾਰਾ 300 "ਤੀਜਾ" ਅਧੀਨ ਕੇਸ ਲਿਆ ਸਕੇ;

ਪਹਿਲਾਂ, ਇਹ ਸਥਾਪਿਤ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਕਾਫ਼ੀ ਨਿਰਪੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਕਿ ਇੱਕ ਸਰੀਰਕ ਸੱਟ ਮੌਜੂਦ ਹੈ;

ਦੂਜਾ, ਸੱਟ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਨੂੰ ਸਾਬਤ ਕਰਨਾ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ; ਇਹ ਪੜਤਾਲਾਂ ਵਿੱਚ ਨਿਰੋਲ ਉਦੇਸ਼ ਹਨ।

ਤੀਸਰਾ, ਇਹ ਸਾਬਤ ਕਰਨਾ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਖਾਸ ਸਰੀਰਕ ਸੱਟ ਨੂੰ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਸੀ, ਮਤਲਬ ਕਿ ਇਹ ਅਚਾਨਕ ਜਾਂ ਅਣਜਾਣੇ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਕਿਸਮ ਦੀ ਸੱਟ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਸੀ।

ਇੱਕ ਵਾਰ ਜਦੋਂ ਇਹ ਤਿੰਨ ਤੱਤ ਮੌਜੂਦ ਸਾਬਤ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਤਾਂ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਅੱਗੇ ਵਧਦੀ ਹੈ, ਅਤੇ

ਚੌਥਾ, ਇਹ ਸਿੱਧ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉੱਪਰ ਦੱਸੇ ਗਏ ਤਿੰਨ ਤੱਤਾਂ ਦੀ ਬਣੀ ਹੋਈ ਕਿਸਮ ਦੀ ਸੱਟ ਹੀ ਸਾਡੀ ਆਮ ਕੁਦਰਤ ਵਿੱਚ ਮੌਤ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਪੁੱਛ-ਪੜਤਾਲ ਦਾ ਇਹ ਹਿੱਸਾ ਨਿਰੋਲ ਉਦੇਸ਼ਪੂਰਣ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਦਾ ਅਪਰਾਧੀ ਦੇ ਇਰਾਦੇ ਨਾਲ ਕੋਈ ਲੈਣਾ-ਦੇਣਾ ਨਹੀਂ ਹੈ।

Virsa Singh
v.
The State of
Punjab

ਇੱਕ ਵਾਰ ਜਦੋਂ ਇਹ ਚਾਰ ਤੱਤ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੁਆਰਾ ਸਥਾਪਿਤ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ (ਅਤੇ, ਬੇਸ਼ੱਕ, ਸਾਰਾ ਬੋਝ ਮੁਕੱਦਮੇ 'ਤੇ ਹੁੰਦਾ ਹੈ) ਧਾਰਾ 300 "ਤੀਜੇ" ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਪਰਾਧ ਕਤਲ ਹੈ। ਇਸ ਨਾਲ ਕੋਈ ਫਰਕ ਨਹੀਂ ਪੈਂਦਾ ਕਿ ਮੌਤ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣਨ ਦਾ ਕੋਈ ਇਰਾਦਾ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇਸ ਨਾਲ ਕੋਈ ਫਰਕ ਨਹੀਂ ਪੈਂਦਾ ਕਿ ਕਿਸੇ ਕਿਸਮ ਦੀ ਸੱਟ ਲੱਗਣ ਦਾ ਕੋਈ ਇਰਾਦਾ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਜੋ ਕੁਦਰਤ ਦੇ ਆਮ ਕੋਰਸ ਵਿਚ ਮੌਤ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣ ਸਕਦਾ ਹੈ (ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿ ਦੋਵਾਂ ਵਿਚ ਕੋਈ ਅਸਲ ਅੰਤਰ ਹੈ)। ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਵੀ ਕੋਈ ਫਰਕ ਨਹੀਂ ਪੈਂਦਾ ਕਿ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਕੋਈ ਗਿਆਨ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਕੋਈ ਕੰਮ ਮੌਤ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇੱਕ ਵਾਰ ਜਦੋਂ ਸਰੀਰਕ ਸੱਟ ਦਾ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦ ਹੋਣ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਸਾਬਤ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਬਾਕੀ ਦੀ ਜਾਂਚ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬਾਹਰਮੁਖੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਸਿਰਫ ਸਵਾਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕੀ, ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬਾਹਰਮੁਖੀ ਅਨੁਮਾਨ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ, ਸੱਟ ਕੁਦਰਤ ਦੇ ਆਮ ਕੋਰਸ ਵਿੱਚ ਕਾਫ਼ੀ ਹੈ। ਮੌਤ ਦਾ ਕਾਰਨ. ਕਿਸੇ ਕੋਲ ਵੀ ਅਜਿਹੀਆਂ ਸੱਟਾਂ ਦੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਭੱਜਣ ਦਾ ਲਾਇਸੈਂਸ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜੋ ਕੁਦਰਤ ਦੇ ਆਮ ਕੋਰਸ ਵਿੱਚ ਮੌਤ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਦਾਅਵਾ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਉਹ ਮਰ ਡੇਰ ਦੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਜੇ ਉਹ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਸੱਟਾਂ ਲਗਾਉਂਦੇ ਹਨ, ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਨਤੀਜੇ ਭੁਗਤਣੇ ਪੈਣਗੇ; ਅਤੇ ਉਹ ਸਿਰਫ ਤਾਂ ਹੀ ਬਚ ਸਕਦੇ ਹਨ ਜੇਕਰ ਇਹ ਦਿਖਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜਾਂ ਵਾਜਬ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਹ ਅਨੁਮਾਨ ਲਗਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸੱਟ ਅਚਾਨਕ ਜਾਂ ਅਣਜਾਣੇ ਵਿੱਚ ਸੀ।

ਸਾਨੂੰ ਆਰ. ਬਨਾਮ ਸਟੀਨ (1) ਵਿੱਚ ਲਾਰਡ ਗੋਡਾਰਡ ਦੇ ਇੱਕ ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿੱਥੇ ਵਿਦਵਾਨ ਚੀਫ਼ ਜਸਟਿਸ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਜਿੱਥੇ ਇੱਕ ਖਾਸ ਇਰਾਦਾ ਰੱਖਿਆ ਅਤੇ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਇਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਉਸ ਖਾਸ ਇਰਾਦੇ ਨੂੰ ਸਾਬਤ ਕਰਨਾ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ। ਬੇਸ਼ੱਕ ਇਹ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਬੇਸ਼ੱਕ ਇਹ ਇਸਤਰਾਸਾ ਦੁਆਰਾ ਸਾਬਤ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇੱਥੇ ਸਿਰਫ ਸਵਾਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਧਾਰਾ 300 "ਤੀਜੇ" ਦੇ ਇਰਾਦੇ ਦੀ ਹੱਦ ਅਤੇ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਕੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਸਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਸਾਬਤ ਕਰਨਾ ਹੈ?

ਅਗਲਾ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਵਕੀਲ ਨੇ ਉਸ ਹਵਾਲੇ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਜਿੱਥੇ ਸਿੱਖਿਅਤ ਚੀਫ਼ ਜਸਟਿਸ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ:

"ਜੇਕਰ, ਸਬੂਤ ਦੀ ਸੰਪੂਰਨਤਾ 'ਤੇ, ਇਸ ਬਾਰੇ ਇੱਕ ਤੋਂ ਵੱਧ ਵਿਚਾਰਾਂ ਲਈ ਜਗ੍ਹਾ ਹੈ
(1) (1947) 1 ਏ.ਯੂ. 813, 816. " - - -¹

1538 PUNJAB SERIES VOL. XI

ਕੈਦੀ ਦੇ ਇਰਾਦੇ, ਜਿਉਰੀ ਨੂੰ ਨਿਰਦੋਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਮੁਕੱਦਮੇ ਲਈ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਜਿਉਰੀ ਦੀ ਸੰਤੁਸ਼ਟੀ ਲਈ ਇਰਾਦੇ ਨੂੰ ਸਾਬਤ ਕਰੇ , ਅਤੇ ਜੇਕਰ, ਪੂਰੇ ਸਬੂਤ ਦੀ ਸਮੀਖਿਆ ਕਰਨ 'ਤੇ, ਉਹ ਜਾਂ ਤਾਂ ਸੋਚਦੇ ਹਨ ਕਿ ਇਰਾਦਾ ਮੌਜੂਦ ਨਹੀਂ ਸੀ ਜਾਂ ਉਹ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਰਾਦੇ ਬਾਰੇ ਸ਼ੱਕ ਵਿੱਚ, ਕੈਦੀ ਬਰੀ ਹੋਣ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ।"

ਅਸੀਂ ਸਹਿਮਤ ਹਾਂ ਕਿ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਵੀ ਇਹੀ ਕਾਨੂੰਨ ਹੈ। ਪਰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਉਸੇ ਸਿੱਖਣ ਵਾਲੇ ਫੈਸਲੇ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕੁਝ ਵਾਕਾਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ:

“ਬਿਨਾਂ ਸ਼ੱਕ, ਜੇਕਰ ਮੁਕੱਦਮਾ ਕਿਸੇ ਅਜਿਹੇ ਕੰਮ ਨੂੰ ਸਾਬਤ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਦੇ ਕੁਦਰਤੀ ਨਤੀਜੇ ਇੱਕ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਨਤੀਜੇ ਹੋਣਗੇ ਅਤੇ ਕੋਈ ਸਬੂਤ ਜਾਂ ਸਪੱਸ਼ਟੀਕਰਨ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਤਾਂ ਇੱਕ ਜਿਉਰੀ, ਇੱਕ ਸਹੀ ਦਿਸ਼ਾ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਪਤਾ ਲਗਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਕਿ ਕੈਦੀ ਇਸ ਕੰਮ ਲਈ ਦੋਸ਼ੀ ਹੈ। ਇਰਾਦਾ ਦੋਸ਼ ਹੈ। ”

ਇਹ ਬਿਲਕੁਲ ਇੱਥੇ ਸਥਿਤੀ ਹੈ। ਇਸ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਸਬੂਤ ਜਾਂ ਸਪੱਸ਼ਟੀਕਰਨ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਕਿਉਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇ ਪੇਟ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਬਰਛੀ ਦਾ ਅਜਿਹਾ ਜ਼ੋਰ ਨਾਲ ਧੱਕਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਉਹ ਅੰਤੜੀਆਂ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲ ਹੋ ਗਿਆ, ਜ਼ਖਮ ਵਿੱਚੋਂ ਆਂਤੜੀਆਂ ਦੀਆਂ ਤਿੰਨ ਕੋਇਲਾਂ ਨਿਕਲੀਆਂ ਅਤੇ ਤਿੰਨ ਥਾਵਾਂ 'ਤੇ ਕੱਟਣ ਨਾਲ ਹਜ਼ਮ ਹੋਇਆ ਭੋਜਨ ਬਾਹਰ ਨਿਕਲਿਆ। ਸਬੂਤ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ, ਜਾਂ ਵਾਜਬ ਸਪੱਸ਼ਟੀਕਰਨ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ ਵਿੱਚ, ਕਿ ਕੈਦੀ ਨੇ ਸਰੀਰ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਦੂਰ ਤੱਕ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਕਾਫੀ ਤਾਕਤ ਨਾਲ ਪੇਟ ਵਿੱਚ ਚਾਕੂ ਮਾਰਨ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਜਾਂ ਇਹ ਦਰਸਾਉਣ ਲਈ ਕਿ ਉਸਦਾ ਕੰਮ ਇੱਕ ਅਫਸੋਸਨਾਕ ਹਾਦਸਾ ਸੀ ਅਤੇ ਉਹ ਇਸ ਵਿੱਚ - .ਨਹੀਂ ਤਾਂ, ਇਹ ਸਿੱਟਾ ਕੱਢਣਾ ਗਲਤ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਜੋ ਸੱਟ ਮਾਰੀ ਹੈ, ਉਸ ਦਾ ਕੋਈ ਇਰਾਦਾ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇੱਕ ਵਾਰ ਜਦੋਂ ਇਹ ਇਰਾਦਾ ਸਥਾਪਤ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ (ਅਤੇ ਇਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਹੋਰ ਸਿੱਟਾ ਮੁਨਾਸਬ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸੰਭਵ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਇਹ ਤੱਥ ਦਾ ਸਵਾਲ ਹੈ), ਬਾਕੀ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਨਿਰਧਾਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਮਾਮਲਾ ਹੈ।

Virsa Singh
v.
The State of
Punjab

ਸੱਟ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਅਤੇ ਗੰਭੀਰਤਾ ਬਾਰੇ ਡਾਕਟਰੀ ਅਤੇ ਹੋਰ ਸਬੂਤ।

ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਨੇ ਸਾਨੂੰ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਬਨਾਮ
ਸਰਦਾਰਖਾਨ ਜਰੀਦਖਾਨ (1) ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਕੀਤਾ, ਜਿੱਥੇ ਬੀਮਨ, ਜੇ., ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ਬੇਸ ਜੇ. ਕਿ-

"ਜਿੱਥੇ ਮੌਤ ਇੱਕ ਝਟਕੇ ਨਾਲ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਇਹ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣਾ ਹਮੇਸ਼ਾ ਬਹੁਤ ਮੁਸ਼ਕਲ
ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਪਰਾਧੀ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਸਰੀਰਕ ਸੱਟ ਦੀ ਕਿੰਨੀ ਡਿਗਰੀ ਹੈ।"

ਸਿੱਖਿਅਤ ਜੱਜ ਦੇ ਉਚਿਤ ਸਤਿਕਾਰ ਨਾਲ ਉਸਨੇ * ਸੱਟ ਦੀ ਗੰਭੀਰਤਾ ਨਾਲ ਲੋੜੀਂਦੇ ਇਰਾਦੇ ਨੂੰ ਜੋੜਿਆ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਹ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਅਸੀਂ ਦਿਖਾਇਆ ਹੈ, ਉਹ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜੋ ਸੈਕਸ਼ਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਦੋਵੇਂ ਮਾਮਲੇ ਕਾਫ਼ੀ ਵੱਖਰੇ ਅਤੇ ਵੱਖਰੇ ਹਨ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਬਾਰੇ ਸਬੂਤ ਕਈ ਵਾਰ ਓਵਰਲੈਪ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਸਵਾਲ ਇਹ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਕੈਦੀ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਗੰਭੀਰ ਜਾਂ ਮਾਮੂਲੀ ਸੱਟ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਦਾ ਸੀ, ਪਰ ਕੀ ਉਹ ਉਸ ਸੱਟ ਨੂੰ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਰੱਖਦਾ ਸੀ ਜੋ ਮੌਜੂਦ ਸਾਬਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਜੇ ਉਹ ਦਿਖਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸਨੇ ਅਜਿਹਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ, ਜਾਂ ਜੇ ਸਬਿਤੀਆਂ ਦੀ ਸਮੁੱਚੀਤਾ ਅਜਿਹੇ ਅਨੁਮਾਨ ਨੂੰ ਜਾਇਜ਼ ਠਹਿਰਾਉਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ, ਬੇਸ਼ਕ, ਉਹ ਇਰਾਦਾ ਜਿਸ ਦੀ ਧਾਰਾ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ, ਸਾਬਤ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਪਰ ਜੇ ਸੱਟ ਤੋਂ ਪਰੇ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਤੱਥ ਤੋਂ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਇਸ ਨੂੰ ਪਹੁੰਚਾਇਆ ਹੈ ਤਾਂ ਇਕੋ ਸੰਭਵ ਅਨੁਮਾਨ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਇਸ ਨੂੰ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਰੱਖਦਾ ਸੀ।

* ਭਾਵੇਂ ਉਹ ਇਸਦੀ ਗੰਭੀਰਤਾ ਬਾਰੇ ਜਾਣਦਾ ਸੀ, ਜਾਂ ਗੰਭੀਰ ਨਤੀਜਿਆਂ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਰੱਖਦਾ ਸੀ, ਨਾ ਤਾਂ ਇੱਥੇ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਉਥੇ ਹੈ। ਸਵਾਲ, ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਇਰਾਦੇ ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ, ਇਹ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਉਹ ਮਾਰਨ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਰੱਖਦਾ ਸੀ, ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਖਾਸ ਪੱਧਰ ਦੀ ਗੰਭੀਰਤਾ ਦੀ ਸੱਟ ਪਹੁੰਚਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ, ਪਰ ਕੀ ਸਵਾਲ ਵਿੱਚ ਉਹ ਸੱਟ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਰੱਖਦਾ ਸੀ ; ਅਤੇ ਇੱਕ ਵਾਰ ਸੱਟ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਸਾਬਤ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣਨ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਸਬੂਤ ਜਾਂ ਹਾਲਾਤ ਉਲਟ ਸਿੱਟੇ ਦੀ ਵਾਰੰਟੀ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦੇ। ਪਰ ਚਾਹੇ ਇਰਾਦਾ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਨਾ ਹੋਵੇ ਉਹ ਤੱਥਾਂ ਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਨਹੀਂ। ਕੀ ਜ਼ਖਮ ਗੰਭੀਰ ਹੈ ਜਾਂ ਹੋਰ, ਅਤੇ ਜੇ

(1) (1917) ਐਲ.ਐਲ.ਆਰ. 41 ਬੋਮ. 27, 29.

1540 ਪੰਜਾਬ ਸੀਰੀਜ਼ [VOL. XI ਗੰਭੀਰ, ਕਿੰਨਾ ਗੰਭੀਰ, ਇੱਕ ਬਿਲਕੁਲ ਵੱਖਰਾ ਅਤੇ ਵੱਖਰਾ ਸਵਾਲ

ਪੰਜਾਬ ਪਾਜ਼ ਬਨਾਮ
ਵਿਰਸਾ ਸਿੰਘ

ਬੋਸ ਜੇ.

ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਇਸ ਸਵਾਲ ਨਾਲ ਕੋਈ ਲੈਣਾ-ਦੇਣਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਕੈਦੀ ਸਵਾਲ ਵਿੱਚ ਸੱਟ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਰੱਖਦਾ ਸੀ।

ਇਹ ਸੱਚ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਦਿੱਤੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਜਾਂਚ ਨੂੰ ਸੱਟ ਦੀ ਗੰਭੀਰਤਾ ਨਾਲ ਜੋੜਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਉਦਾਹਰਨ ਲਈ, ਜੇ ਇਹ ਸਾਬਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜਾਂ ਜੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਦੀ ਸੰਪੂਰਨਤਾ ਇੱਕ ਅਨੁਮਾਨ ਨੂੰ ਜਾਇਜ਼ ਠਹਿਰਾਉਂਦੀ ਹੈ, ਕਿ ਕੈਦੀ ਨੇ ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਸਤਹੀ ਖੁਰਚਣ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਕੀਤਾ ਸੀ ਅਤੇ ਇਹ ਕਿ ਦੁਰਘਟਨਾ ਨਾਲ ਉਸਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਠੋਕਰ ਖਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਵਰਤੀ ਗਈ ਤਲਵਾਰ ਜਾਂ ਬਰਛੇ 'ਤੇ ਡਿੱਗ ਗਿਆ, ਤਾਂ ਬੇਸ਼ੱਕ ਅਪਰਾਧ ਕਤਲ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਪਰ ਇਹ ਇਸ ਲਈ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਕੈਦੀ ਨੇ ਉਸ ਸੱਟ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕੀਤਾ ਸੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਹ ਉਨਾ ਗੰਭੀਰ ਹੋਣ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਰੱਖਦਾ ਸੀ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਹ ਨਿਕਲਿਆ ਸੀ, ਪਰ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਸਵਾਲ ਵਿੱਚ ਸੱਟ ਲਗਾਉਣ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਉਸਦਾ ਇਰਾਦਾ ਬਿਲਕੁਲ ਵੱਖਰੀ ਸੱਟ ਪਹੁੰਚਾਉਣਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਫਰਕ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਤੱਥ ਦਾ ਹੈ; ਅਤੇ ਕੀ ਸਿੱਟਾ ਇੱਕ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਦੂਜਾ ਸਬੂਤ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਹੈ, ਜਿੱਥੇ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੋਵੇ, ਸਿੱਧੀ ਗਵਾਹੀ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ ਵਿੱਚ ਤੱਥਾਂ ਦੇ ਸਾਰੇ ਵਾਜਬ ਅਨੁਮਾਨਾਂ ਨੂੰ ਮਦਦ ਵਿੱਚ ਬੁਲਾ ਕੇ। ਇਹ ਅਨੁਮਾਨ-ਕੰਮ ਅਤੇ ਮਨਘੜਤ ਅੰਦਾਜ਼ੇ ਲਈ ਇੱਕ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਅਪੀਲ ਖਾਰਜ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

ਡਿਸਕਲੇਮਰ:- ਸੁਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਰਣਾ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ, ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ-ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

ਗੁਲਜ਼ੇਬਾ